

Presentació

Il·lumineu la catalana terra
J. VERDAGUER, Virolai

Montserrat és un topònim particularment evocador. Vol dir molts significats i desperta ensem sentiments diversos. Òbviament, el principal és el que es refereix al sentit religiós que es concentra en el monestir i en l'orde benedictí dels monjos que hi habiten. Però, sense deslligar-se'n mai completament, ha esdevingut també la referència de la catalanitat aglutinadora, cohesionadora per excel·lència. És el símbol que més específicament representa la identitat del poble; és el santuari nacional; l'indret on, més enllà de les creences religioses, hom se sent sempre acollit per la comunitat monàstica i gaudeix alhora d'unes muntanyes úniques, esculpides amb serra d'or de la natura.

Montserrat és un centre de producció cultural, de recerca, ingent, que ha pogut bastir una biblioteca de primer ordre, que fa una labor editorial insòlita i que disposa d'un patrimoni artístic esplèndid, fruit de les donacions desinteressades. Montserrat ha estat refugi de la persecució del sentiment democràtic i nacionalista en els moments de més foscor de la nostra història recent.

La Secció Filològica decidí de celebrar-hi una de les seves reunions ordinàries, si més no, amb dues intencions ben clares: el goig de poder-nos trobar plegats en el marc meravellós de la seva geografia i la voluntat de retre un homenatge als esforços persistents, sense defalliment ni en les circumstàncies més dures, que la comunitat de monjos ha fet amb una discreció exemplar, per tal de contribuir a salvar la llengua, la cultura, la nació catalanes.

El pare abat, Josep M. Soler, ens hi obrí les portes de bat a bat, seguint el principi de la tradicional acollença que ha practicat el monestir. El pare Josep Massot fou un mitjancer excel·lent, que fins i tot acceptà de presentar-nos-hi una ponència sobre Montserrat i la llengua catalana. Diversos altres monjos, com el pare Cassià Just o el pare Marc Taxonera, ens acompanyaren amablement en la sessió acadèmica.

Ens en resta un record inesborrable, en què no hi manquen les interpretacions musicals de l'Escolania; en què la desitjada pau exterior i interior ens penetrà i acompanyà balsàmicament. Si sempre poguéssim treballar amb el confort d'una quietud i una tranquil·litat tan fruitoses!

L'abat hi féu una intervenció sobre la història de Montserrat en l'època moderna i contemporània, fins als nostres dies. Una lliçó magistral. He fet esment de la del pare Josep Massot. Francesc Vallverdú hi exposà la seva experiència en l'elaboració de la revista mensual Serra d'Or, que ha estat i és un element culte de connexió entre Montserrat i la societat catalana. Antoni M. Badia i Margarit ens hi parlà de la tasca capital de la traducció dels textos litúrgics, una aportació cabdal en el procés inabordable de normalització lingüística. Vicent Pitarch s'ocupà de Montserrat com a punt de trobada venerable de l'excursionisme, una pràctica que prou que sabem fins a quin punt ha estat lligada a la cultura i a la ciència catalanes. Carles Miralles ens hi parlà de les relacions del poeta Salvador Espriu amb Montserrat, a partir d'una anàlisi filològica del poema «A tu, que visites Montserrat», publicat l'any 1957 dins la Corona literària oferta a la Mare de Déu de Montserrat. I Jordi Carbonell hi féu una exposició especialment colpidora sobre l'Assemblea de Montserrat de 1970, justament en la línia d'obertura del monestir a les inquietuds democràtiques dels ciutadans, en què aportà material gràfic de gran interès i el manifest que s'hi aprovà.

En suma, aquestes són les actes d'unes jornades de la Secció Filològica realment especials, de les quals, ultra la constància de les ponències que recullen, els membres del Ple guardem la petjada de la iniciativa realment encomiable que tinguérem.

JOAN MARTÍ I CASTELL

President de la Secció Filològica (2002-2010)